

Tervise
Arengu
Instituut

Peresuhete ja vanemlike oskuste olulisus koolinoorte tervisekäitumise kujunemisel

Anette Talvik

Uuringute andmehalduse osakond, analüütik

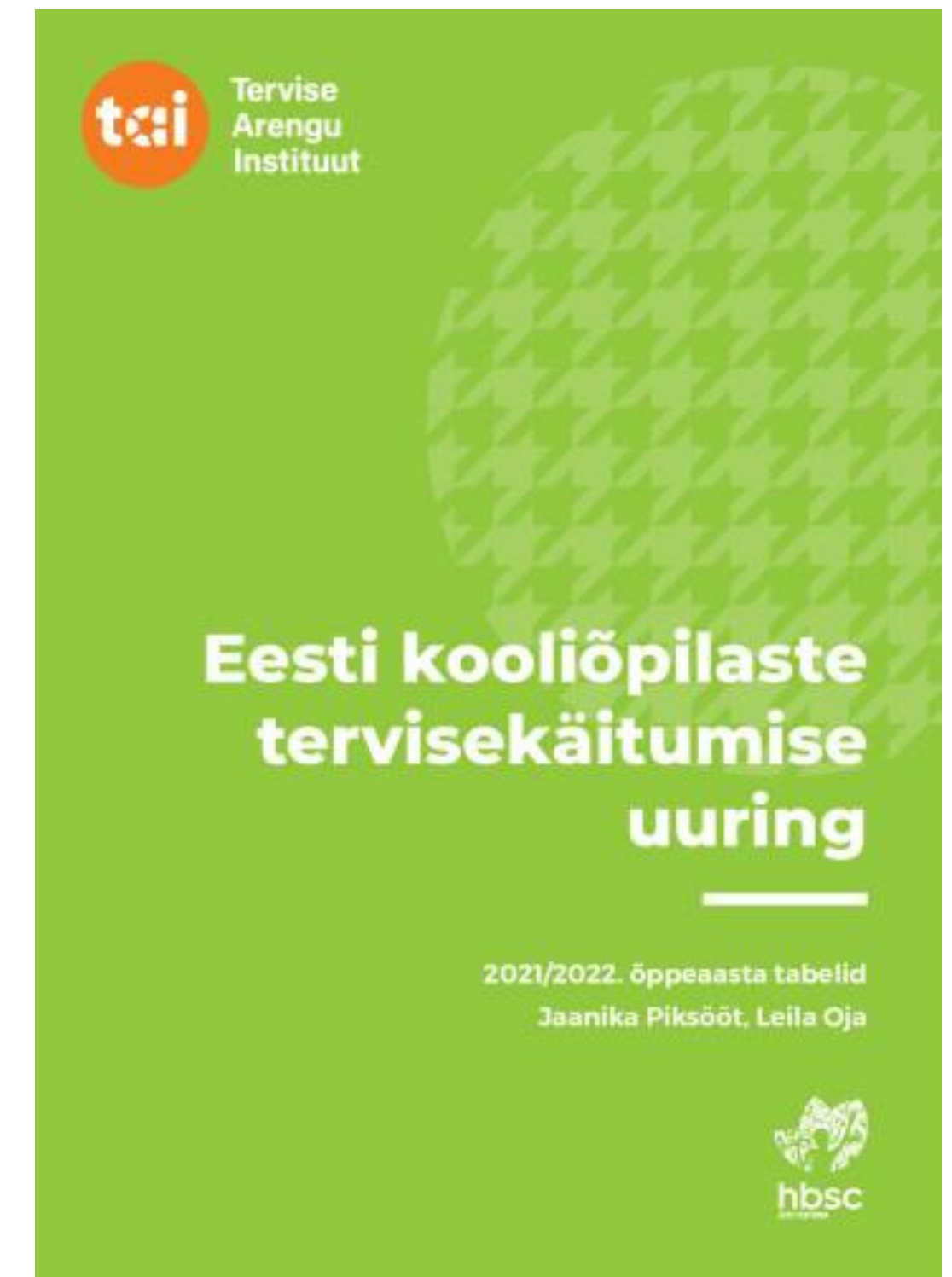
Tervise Arengu Instituut

27.10.2023

Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring

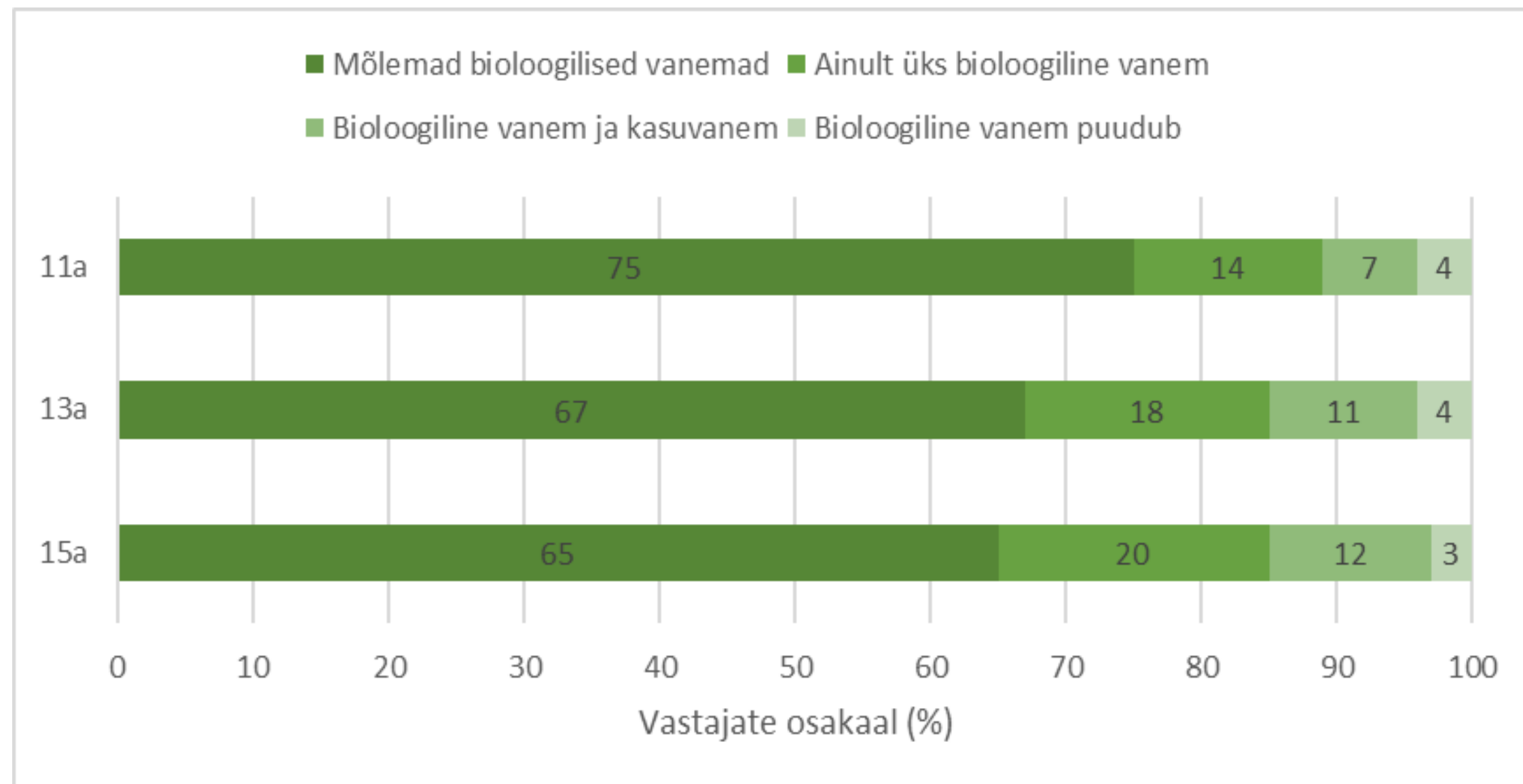
- Rahvusvaheline uuring *Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)*
- Eesti liitus HBSC võrgustikuga 1993/1994 õppeaastal
- Praegu kuulub HBSC võrgustikku 51 riiki, enamikus Euroopa ja Põhja-Ameerika riikidest
- Eesmärgiks koguda perioodiliselt üleriigilist teavet **põhikooliõpilaste tervisekäitumise, tervisliku seisundi ja heaolu kohta**
- Uuringuperiood on 4 aastat
- 11-, 13- ja 15-aastased õpilased
- 2021/2022 osales Eestis uuringus 5113 õpilast, lõplikus valimis 4862 õpilast

Peresuhete ja vanemlike oskuste olulisus

- Keskkond kui nooruki käitumismustrite ja isikuomaduste kujunemise oluline mõjutaja
- Pere keskkond ja seotus vanematega mõjutavad tugevalt laste **vaimset tervist ja riskivat käitumist**
- HBSC uuringus uuriti noorte hinnangut perekonna **majanduslikule olukorrale, pere struktuurile ja sotsiaalsele heaolule**
- Sotsiaalse heaolu all: vanemapoolne toetus; nooruki ja vanema vaheline suhtlus; vanema ja lapse üheskoos tehtavad tegevused; vanemlik jälgimine (teadlikkus laste tegevustest)
- **Vanemahariduse laialdasem pakkumine ja kättesaadavus (sh. suurem isade kaasatus)**
- Vähemkindlustatud perede toetamine **majanduslikult keerulistel hetkedel** (nagu seda on näiteks töö kaotus) viisil, mis võimaldab perel senist elukorraldust jätkata ning ei tekitaks täiendavat emotsionaalset koormat lastele

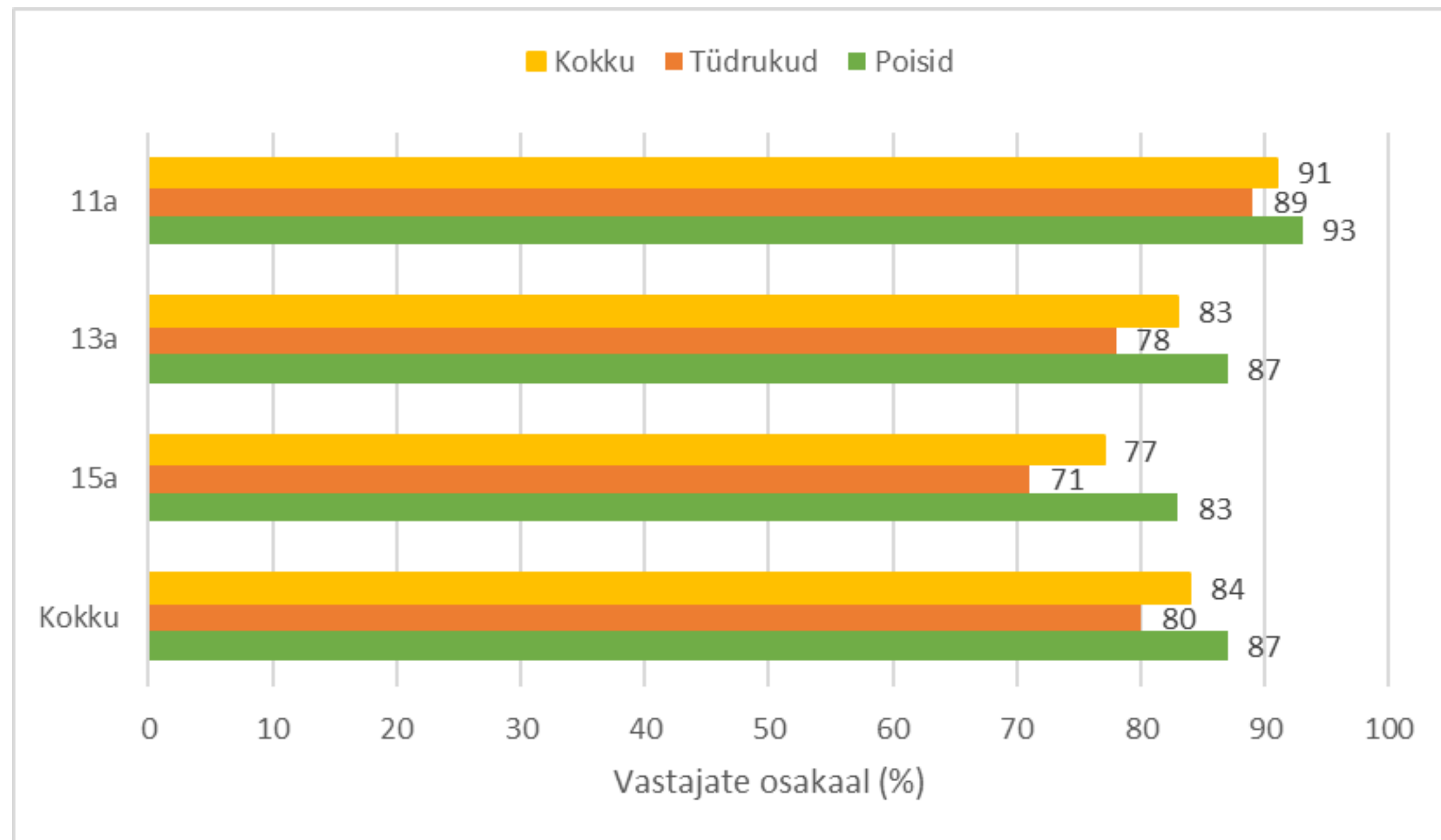
Perekonna struktuur ja jõukus

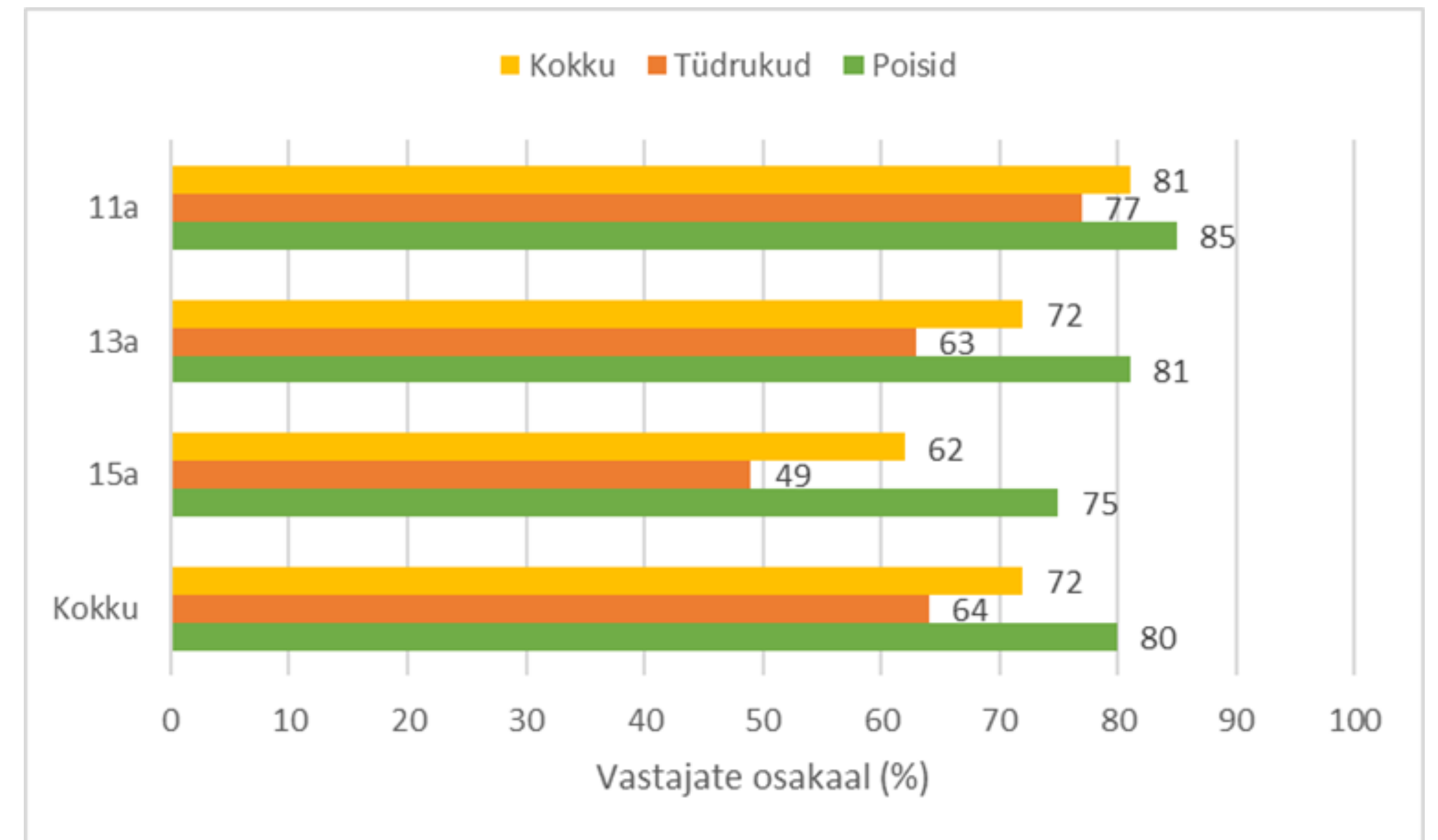
Joonis 1. Uuringus osalenud õpilaste perekonna tüüp vanuse järgi, 2022 (%)

- **69% elab koos mõlema vanemaga, 17% ühe bioloogilise vanemaga, 10% bioloogilise vanema ja kasuvanemaga ning 4% puudub bioloogiline vanem**
- Perekonna jõukuse skoori alusel **24% hea majanduslik olukord, 54% keskmine ja 22% halb**
- Erinevus jõukuses perekonna struktuuri ja kodus räägitava keele põhjal

Peresisesed suhted

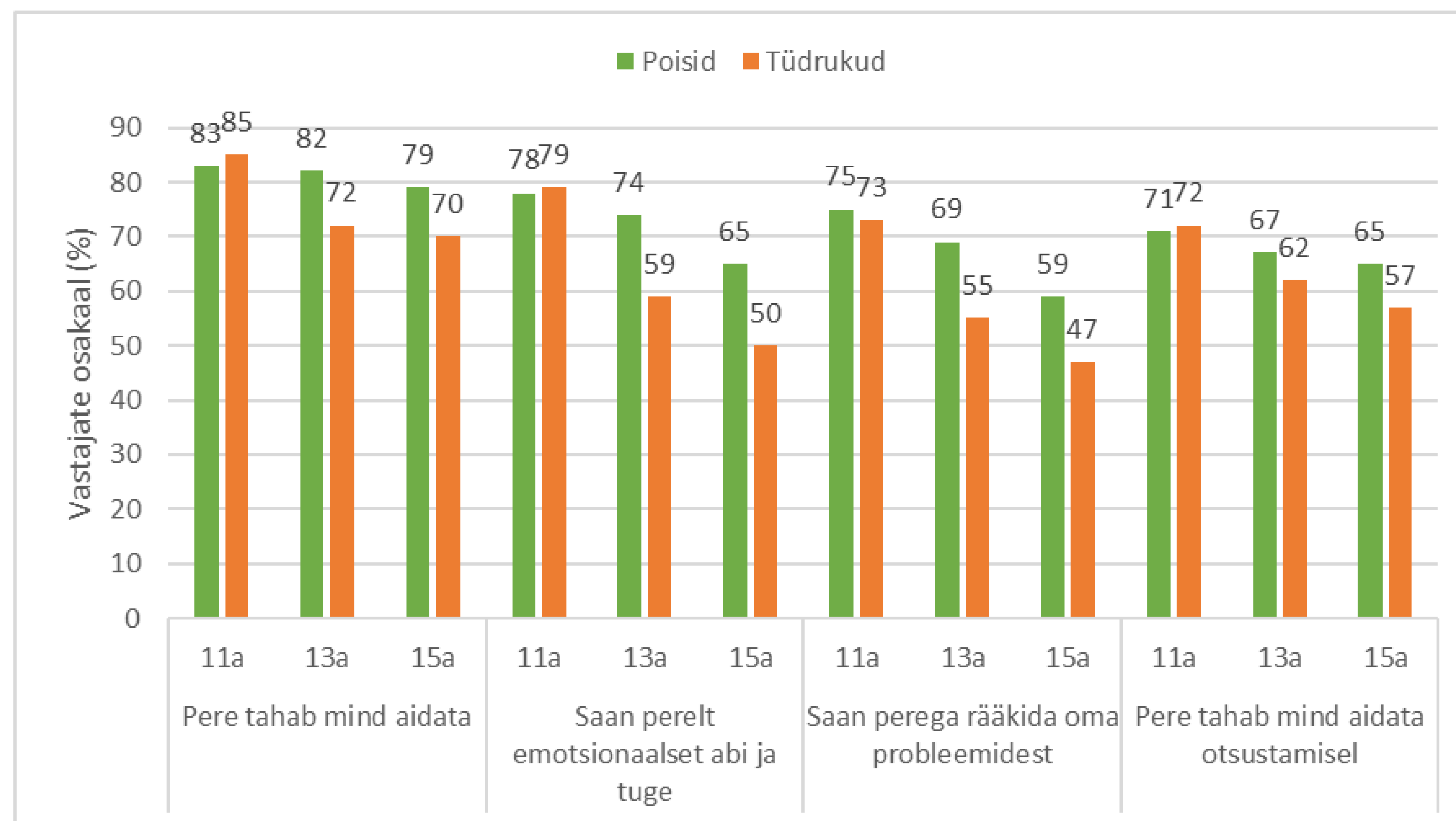
Joonis 2. Bioloogilise emaga muredest rääkimist kergeks või väga kergeks hinnanud õpilased vanuse ja soo järgi, 2022 (%)

Joonis 3. Bioloogilise isaga muredest rääkimist kergeks või väga kergeks hinnanud õpilased vanuse ja soo järgi, 2022 (%)

Perekonna toetus

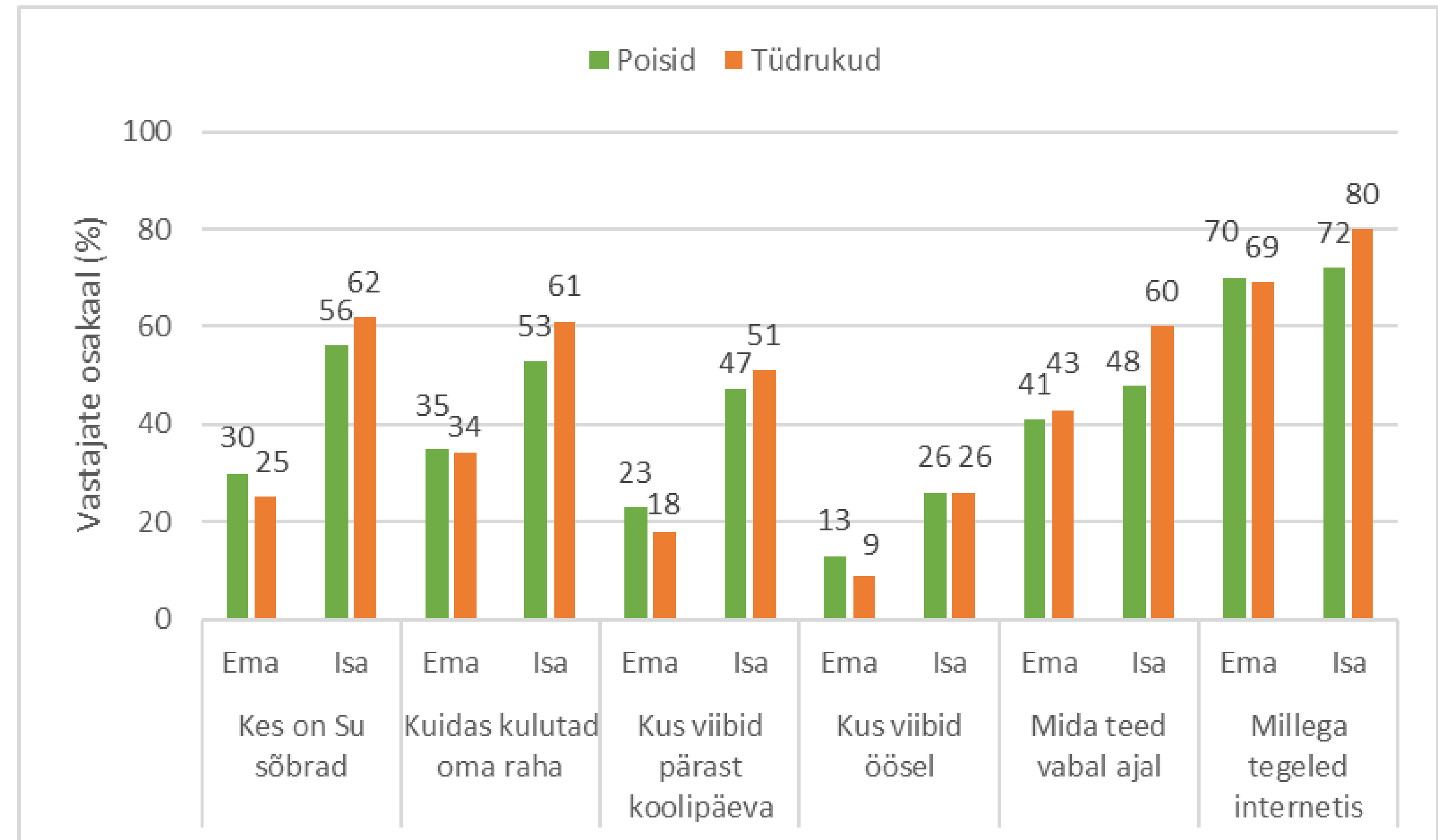
- 78% noortest tundis, et pere tahab neid aidata, 67% sai **emotsionaalset abi ja tuge**, 63% sai **rääkida oma probleemidest** ning 66% tundis, et pere tahab otsuste tegemisel aidata
- **Perekonna toetava õhkkonna olemasolu** tunnetas 71% õpilastest

Joonis 4. Perekonnas toetava õhkkonna tajumine soo ja vanuse järgi, 2022 (%)

Vanemate teadlikkus

- **Isade teadlikkus märgatavalt madalam** emade omast
- Emadel madalam poiste osas, isadel tüdrukute osas
- **Vanuse kasvades väheneb teadlikkus**

Joonis 5. 11–15-aastaste õpilaste hinnangud ema ja isa vähese teadlikkuse (teavad vähe või ei tea mitte midagi) kohta soo järgi, 2022 (%)

Kokkuvõtteks

**Vanemahariduse
laialdasem
pakkumine ja
kättesaadavus**

**Vähekindlustatud perede
toetamine majaduslikult
keerulistel hetkedel, et perel
oleks võimalik senist
elukorraldust jätkata ning ei
tekiks täiendavat
emotsionaalset koormat
lastele**

**Isade suurem
kaasamine, et
toetada lapse-isa
positiivset suhtlust**